

Vyprávění o Josefu Ryskovi

Josef Ryska se narodil 12. února 1944. Dětství prožil v Plané. Po válce zde zůstalo hodně zbraní a nábojů. Děti nenapadlo nic jiného, než si s nimi hrát. Také pan Ryska si jednou hrál venku s kamarády, našli samopal a začali z něj střílet. Jako terč jim posloužila kadibudka, o které si mysleli, že je prázdná. Jenže v kadibudce byl právě bratr kluka, který střílel. Dopadlo to ale dobře – nikomu se naštěstí nic nestalo.

Pan Ryska se vyučil strojním zámečníkem a po škole pracoval nějaký čas v pobočce plzeňské Škodovky v Rotavě.

V 19 letech se dostal do konfliktu se zákonem. Byla to jen frajeřina, přesto byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody. Navíc měl brzy nastoupit na vojenskou službu.

Tehdy začal přemýšlet o emigraci. Představoval si, že si v západním Německu vydělá nějaké peníze a pak zamíří dál do světa, nejlíp do Spojených států amerických. Během vojny ve Stříbře, kde pan Ryska sloužil, se seznámil se dvěma kamarády, Karlem a Dušanem. Jednou si všichni tři tajně vyrazili do hospody a u piva snili o životě na Západě. Rozhodli se, že utečou společně. Zvažovali, že ukradnou tank nebo nákladní auto, kterým by prorazili závoru na přechodu v Rozvadově.

Dlouho se nic nedělo, Josef Ryska byl na nějakou dobu dokonce převelen do jiných kasáren. Do Stříbra se vrátil o Velikonocích. Setkal se znovu s Karlem a Dušanem, kteří mu řekli, že vhodný čas k útěku je právě dnes. Pan Ryska souhlasil. Bylo 19. dubna 1965. Přestože u sebe neměli mapu, nikdo neznal terén a nevěděli, jaká je situace na hranicích, rozhodli jít raději lesem. Ukradli proto namísto tanku zbraně – vzali tři samopaly, náboje a granáty, kterými plánovali zničit zábrany na hranicích. Pro Josefa Rysku to byl přeci jen velký tlak. Na poslední chvíli se rozhodl, že s nimi nepůjde a slíbil, že bude mlčet, což také dodržel. Ještě téže noci oba kamarádi utekli. Karel i Dušan byli chyceni 20. 4. 1965 u signální stěny poblíž Rozvadova. Když se to Josef Ryska dozvěděl, šel se druhý den raději sám přiznat, že o útěku věděl a pomáhal jim ukrást zbraně. Trest byl pak o něco nižší - byl odsouzen na dva roky. Ve vězení si také nechal udělat tetování na ruce. Tetoval ho spoluvězeň spojenými špendlíky namáčenými do barvy. Po propuštění musel pan Ryska ještě dosloužit zbytek chybějící vojenské služby. Ve vězení a na vojně tak strávil skoro šest let. Později začal pracovat v uranových dolech na Tachovsku. Práce byla namáhavá, ale měla i různé výhody, například odchod do důchodu už v padesáti letech. Byla však i nebezpečná a pan Ryska zde utrpěl trvalé zranění levé ruky, když mu při utahování příruby spadl na ruku kámen uvolněný ze stropu chodby.

Když mu bylo třicet let, poznal v Plané svoji manželku, vzali se a založili rodinu. Po pádu železné opony mohl konečně svobodně cestovat.